

A MAGYAR KÖNYVTÁRAK INTERNETES ONLINE TÁJÉKOZTATÓ SZOLGÁLTATÁSA, A LIBINFO

<http://libinfo.oszk.hu>

MIT-HOL néven 1999-től a magyar könyvtárosok több könyvtár részvételével közös online tájékoztatási szolgáltatást működtettek az igények alapján létrejött spontán szerveződésként. A szolgáltatást 2001-től LibInfo néven a nemzeti könyvtár Tájékoztató Szolgálatá koordinálja országos konzorcium keretében, amelynek tagja számos megyei, szak- és egyetemi könyvtár.

A szolgáltatás szervezete

2001-TŐL az Országos Széchényi Könyvtár Tájékoztató Szolgálatának néhány munkatársa már részt vett a kérdések megválaszolásában. A tájékoztató munka folyamán megismerkedtek a rendszer működésével, a kérdések jellegével. A közvetlen tapasztalatok elősegítették konkrét javaslatok megfogalmazását az online tájékoztató szolgálat átvételéhez szükséges szervezeti rendszer kiépítésére, a technikai és személyi feltételek kialakítására.

A szolgáltatás fejlesztését célzó országos megbeszélésen a következő megállapodások születtek:

- a hazai online tájékoztató rendszer színvonalas működtetése konzorciumi keretek között valósuljon meg,
- az együttműködés formáját korrekt szerződésekben kell szabályozni,
- az együttműködés megállapodás tervezetét az Országos Széchényi Könyvtár készíti el,
- a moderátori szerepet az Országos Széchényi Könyvtár Olvasó- és Tájékoztató Szolgálatá vállalja,
- a szolgáltatás weboldala kerüljön fel a résztvevő intézmények honlapjára illetve a nyilvános Internet portálokra,
- az online tájékoztató szolgáltatás új neve LibInfo (Library Information Online).

Jelenleg ötvenhat könyvtár, egy egyéb intézmény (a Magyar Művelődési Intézet) és hat magánszemély tagja a konzorciumnak. A tagok között szerepel valamennyi megyei és országos szakkönyvtár, a jelentősebb egyetemi és főiskolai könyvtárak, városi könyvtárak és más szakkönyvtárak.

A LibInfo működése

Az ONLINE REFERENZ szolgáltatás működtetője az Országos Széchényi Könyvtár.

A LibInfo a különböző könyvtárak közös szolgáltatása, amelyben a részvétel önkéntes, és az Országos Széchényi Könyvtár által biztosított ügyeleti rendszerben működik. A szolgáltatást biztosító szerver a beérkező kérdéseket napi 24 órában fogadja. A válaszadás a könyvtárak nyitvatartási idejéhez alkalmazkodóan 48 órán belül történik.

A moderátori (koordinátori) feladatokat az Országos Széchényi Könyvtár Tájékoztató és Dokumentumellátó Főosztály Olvasó- és Tájékoztató Szolgálatának munkatársai látják el, az Országos Széchényi Könyvtár munkarendjéhez igazodva.

A moderátor feladata a beérkezett kérdések témája, jellege szerint egyénre szabott továbbítása a rendszerben részt vevő tagkönyvtáraknak, továbbá a válaszadás idejének figyelemmel kísérése. A válaszokat a moderátor juttatja vissza a kérdezőnek, emellett archiválja a beérkező kérdéseket és az azokra adott válaszokat. Az Országos Széchényi Könyvtár a rendszerhez csatlakozó minden könyvtár számára ingyenesen biztosítja az archívum használatát, s annak folyamatos építéséről gondoskodik.

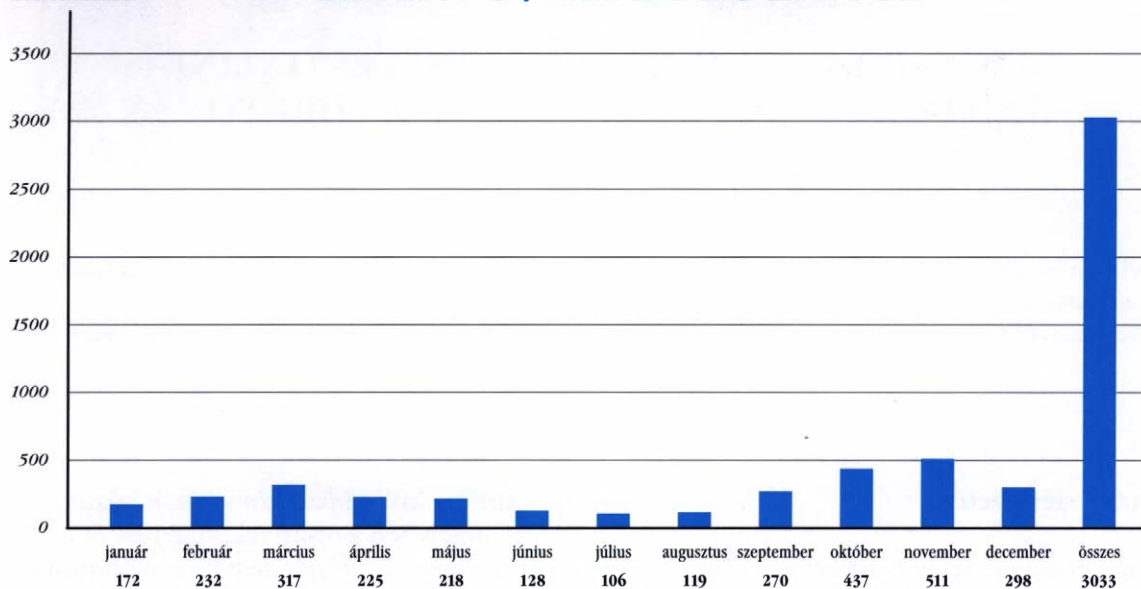
A koordinátori szerep mellett az Országos Széchényi Könyvtár munkatársai részt vesznek a referenz munkában és az Országos Széchényi Könyvtár magára vállalja a szerver rendszeres karbantartását, felügyeletét is.

A LibInfo célja az iránymutatás és a gyors tájékoztatás (quick reference). Igyekszik a kérdezőt elvezetni azokhoz a forrásokhoz, adatbázisokhoz, ahol kérdésére önmaga is megtalálja a választ. Az elmúlt időszak tapasztalatai alapján a LibInfo működésének elveit a következőkben lehet összefoglalni:

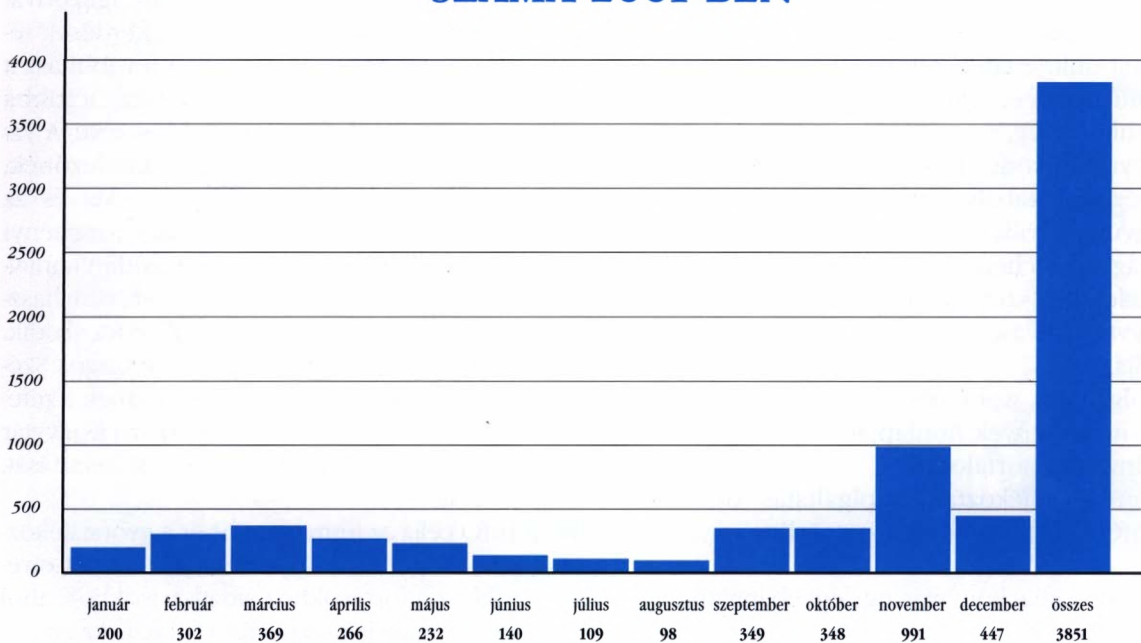
- Csak forrásanyagokkal alátámasztott tényinformációkat, dokumentumokat szolgáltat.
- Jogi és orvosi kérdéseket (a történeti jellegűeket kivéve) nem válaszol meg.
- A rejtvény- és kvíz jellegű kérdéseket kizárja.
- Nem feladata házi feladatok, dolgozatok elkészítése.

LIBINFO/MIT-HOL 2001

A kérdések száma

A LIBINFO KÉRDÉSEKRE ADOTT VÁLASZOK SZÁMA 2001-BEN*

* Egy kérdésre alkalmanként több könyvtár is küldött választ

- Irodalomgyűjtés és bibliográfia készítése esetén segítséget nyújt, de nem vállalkozik azok teljes összeállítására.
- Dokumentumok szolgáltatásakor (pl. versidézetek, biográfiai adatok stb.) szkenneléssel maximum egy A/4-es oldalt küld el ingyenesen, csatolt fájlként. Ennél nagyobb terjedelmű dokumentumok szolgáltatását postai úton, fizetés ellenében, a lehető legrövidebb időn belül a kérdésre választ adó könyvtár biztosítja.
- Idegen nyelvről fordítást csak rövid, életrajzi és lexikai adatok esetében vállal, egyébként a forrást illetve a dokumentumot eredeti nyelven továbbítja a felhasználónak.
- Adatvédelem alá tartozó személyes adatokat (lakcím, telefonszám stb.) nem szolgáltat.
- Családtörténeti kutatást nem végez, csak tanácsokkal és információkkal segít.
- A törvényekben meghatározott szerzői jogokat, jó ízlést és erkölcsöt sértő illetve illegális tevékenységhez kapcsolódó kérdésekre a választ megtagadja.

A szolgáltatás online voltából következően a könyvtári gyűjteményeken kívüli, a világhálón fellelhető információk továbbítása is a LibInfo feladatai közé tartozik. A rendszer egyik legnagyobb erénye, hogy egyes intézmények korlátozott lehetőségei kitágulnak; a tájékoztató munkában egymás forrásaira is támaszkodhatnak.

Bár maga a szolgáltatás ingyenes, a rendszerben részt vevő tagkönyvtáraknak – éppen a dokumentumszolgáltatás területén – lehetőségük van bevételeik növelésére. A LibInfo lehetőséget biztosít arra is, hogy az együttműködő intézmények saját szolgáltatásaikat a rendszeren keresztül ajánlják, gyakorlatilag ingyen reklámozzák.

Használat

1999 SZEPTEMBERÉTŐL (az indulástól) 2001 decemberéig 5050 kérdés érkezett a szolgáltatáshoz. 2001. szeptember 1-jétől a szolgáltatás az együttműködő könyvtárak honlapján és a nyilvános Internetes portálokon keresztül is elérhetővé vált, ez a beérkezett kérdések számában ugrásszerű növekedést

eredményezett. Az év utolsó négy hónapjában 1516 volt a beérkezett kérdések száma. Ez a növekvő tendencia azóta is tart.

Tartalmi elemzés

A KÉRDEZŐK elsősorban szakdolgozat, tanulmány elkészítéséhez kérnek segítséget, megközelítőleg 40%-os arányban. A másik nagy csoportot a személyes érdeklődés (átlagban 30%) képezi. Ezen kérdések szinte minden szakterületet átfognak, meglehetősen konkrétak és speciálisak. Számos esetben hosszabb kutatómunkát és leggyakrabban Interneten elérhető forrásokat igényelnek. Mintegy 20%-ot tesznek ki a mindennapi munkavégzéshez, tudományos kutatáshoz kapcsolódó kérdések. A maradék 10% szolgáltatási információkra vonatkozik.

Fejlesztési tervek

AZ ONLINE TÁJÉKOZTATÓ MUNKA minősége biztosításának érdekében a tervek között szerepel:

- egy negyedévenként frissített, tematikus linkgyűjtemény összeállítása (első kötete már elkészült, és online módon – <http://mek.oszk.hu/iroda/mit-hol/linkek/linkek.htm> – elérhetővé tettük a részt vevő intézmények és magánszemélyek számára),
- a kérdéseket és válaszokat tartalmazó archívum tartalmi feltárása (tárgyszavazása) az Országos Széchényi Könyvtárban elfogadott teaurusz alapján, és ennek HTML-formátumban való közzététele (kb. tizenkétezer rekord),
- statisztikák, tartalmi elemzések készítése,
- az űrlap és levelezési rendszer 2.0 verziójának kidolgozása,
- háromnyelvű új honlap elkészítése,
- szervezeti bővítés (további hazai és nemzetközi intézmények bevonása),
- anyagi források bővítése pályázatok útján (szerver, PC-k, adatbázis-előfizetések),
- továbbképzések szervezése.

TÓTH FERENC
libinfo@oszk.hu

PHILOSTRATUS FLAVIUS: OPERA – PHILOSTRATUS LEMNIUS: IMAGINES, Firenze, 1487–90. Pergamen; 358×222 mm
 Országos Széchényi Könyvtár, Cod. Lat. 417. f. 1v, Fotó: Hapák József